

кою роздрібних підприємств корпоративних мереж є також методи розвитку підприємства: 1) організаційне проектування; 2) реінжиніринг; 3) реструктуризація; 4) аутсорсинг; 5) реорганізація; 6) бенчмаркінг. Це дозволить реалізувати комплексне оздоровлення роздрібних підприємств корпоративних мереж шляхом оптимального поєднання заходів швидкого реагування та довгострокових заходів.

1. Васильців Т.Г. Пріоритети та засоби зміцнення економічної безпеки малого і середнього підприємництва: монографія / Т.Г. Васильців, В.І. Волошин, А.М. Гуменюк; ЛКА., НІСД рег. філ. – Львів: Вид-во ЛКА, 2009. – 248 с.

2. Донець Л.І. Економічна безпека підприємства: навч. посібник / Л.І. Донець, Н.В. Ващенко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 240 с.

3. Ящук В.І. Економічна безпека підприємства рітейлу в умовах світової економічної інтеграції / В.І. Ящук // Науковий вісник НЛТУ України: зб. науково-тех. пр. – Львів: РВВ НЛТУ України, 2009. – Вип. 19.13. – С. 231–237.

4. Ящук В.І. Управління розвитком як метод забезпечення економічної безпеки підприємства рітейлу / В.І. Ящук // Торгівля, комерція, підприємство: збірник наукових праць / [ред. кол. Алопій В. В., Дайновський Ю.А., Скибінський С. В.]. – Львів: Вид-во ЛКА, 2010. – Вип. 11. – С. 210–215.

УДК 658.1:338.24

**З.Б. Живко,
М.О. Бомба, Х.З. Босак**

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНОЮ БЕЗПЕКОЮ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ

Розглянуто основні напрямки визначення поняття «економічна безпека підприємства», створення комплексної системи безпеки корпорації, основні проблеми управління корпоративною безпекою та шляхи їх усунення.

Ключові слова: економічна безпека підприємства, система економічної безпеки підприємства, корпоративна безпека, управління корпоративною безпекою, комплексна система економічної безпеки, засоби та методи забезпечення економічної безпеки, корпоративні ресурси, служба безпеки.

Рассмотрены отдельные направления определения понятия «экономическая безопасность предприятия», создание комплексной системы безопасности корпорации, основные проблемы управления корпоративной безопасностью и пути их устранения.

Ключевые слова: *экономическая безопасность предприятия, система экономической безопасности предприятия, корпоративная безопасность, управление корпоративной безопасностью, комплексная система экономической безопасности, средства и методы обеспечения экономической безопасности, корпоративные ресурсы, служба безопасности.*

The main areas of defining the notion «economic security of enterprise», the development of complex system of corporation security and the basic problems of managing the corporate security as well as the ways of their elimination are considered in the article.

Key words: *economic security of enterprise, the system of economic security of enterprise, corporate security, corporate security management, complex system of economic security, means and methods of ensuring economic security, corporatere sources, the security service.*

Постановка проблеми. Розвиток світової економіки характеризується загостренням конкурентної боротьби між країнами, регіонами та окремими суб'єктами господарювання. Конкурентоспроможність компанії залежить від країни та регіону її базування, при цьому процеси економічної інтеграції обумовлюють розвиток країн і регіонів у конкурентному середовищі. Діяльність суб'єктів господарювання в Україні регламентується Господарським кодексом, Законами України «Про підприємництво» та «Про господарські товариства» тощо [1–3]. Одним з найпоширеніших видів підприємств є господарські товариства, що утворюються і діють згідно із Законом України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 р. в редакції від 27.08.2011 р., яким визначено наступні організаційно-правові форми господарських товариств: акціонерні товариства; товариства з обмеженою відповідальністю; товариства з додатковою відповідальністю; повне товариство; командитні товариства [3].

Управління економічною безпекою господарських товариств, що функціонують в різних галузях національної економіки, є предметом наукового інтересу дослідників усього світу. Одночасно з дослідженням управління економічною безпекою бізнесу продовжуються дослідження суті економічної безпеки товариства і безпосередньо процесу управління підприємницькими структурами, адже з розширенням компаній збільшується бюрократія, знижується ефективність їх діяльності, виникають розбіжності в інтересах акціонерів і керівників, загрози витоку важливої комерційної інформації та недоброговісної конкуренції.

Стан дослідження. У науковій сфері в останні роки актуалізувалися дослідження, що пов'язані із виявленням сутності економічної

безпеки, її першопричин, способами та напрямками зменшення чи уникнення їх руйнівної дії загроз та з проблемами підвищення безпеки бізнесу в коротко- та довгостроковому періоді.

Вітчизняні науковці Г. Андрощук, О. Барановський, З. Варналій, В. Геєць, А. Захаров, М. Кизим, Т. Клебанова, О. Кириченко, С. Лаптев, В. Мунтіян, П. Пригунов, В. Сідак, І. Шульга, досліджуючи економічну безпеку суб'єктів господарської діяльності, збагатили науку про безпеку бізнесу, розробили низку системних підходів та алгоритмів забезпечення суб'єктів господарювання, виокремили напрямки забезпечення безпеки. Привертають увагу праці науковців, в яких запропоновано: формалізовану матричну модель системи економічної безпеки підприємницької діяльності, використання якої дозволить у динаміці відслідковувати всі зміни стану такої системи як у процесі створення, так і під час її розроблення [4; 8]; основні напрями корпоративного управління, що зміцнюють бізнес-зв'язки між господарюючими суб'єктами, оскільки великі компанії є споживачами продукції малого і середнього бізнесу [5–7]; нову методику розробки системи економічної безпеки підприємства, побудовану з використанням концептуального системного підходу, що дозволить забезпечити підтримання стану системи в режимі оптимального функціонування [8]; шляхи протидії загрозам економічній безпеці бізнесу [9; 10] тощо. Однак, особливості діяльності та управління господарськими товариствами, зокрема корпораціями в Україні, мають ще ряд проблемних питань, які повинні вирішуватися для забезпечення економічної безпеки підприємництва та держави загалом.

Мета дослідження. Дослідити сутність поняття «економічна безпека підприємства», прагнення компаній об'єднувати свої ресурси для підвищення конкурентоспроможності та усунення проблем, які виникають у процесі їх об'єднання. Розглянути особливості управління корпоративною безпекою.

Виклад основних положень. Економічна безпека – базова потреба людини, організації та держави. В період ринкової трансформації українського суспільства сфера безпечного функціонування настільки звузилася, що постійне і масове незадоволення даної потреби негативно впливає на їх життєдіяльність. Для молоді української економіки, поряд з традиційними, виникли абсолютно нові, як внутрішні, так і зовнішні загрози. Саме тому економічна безпека є складовою національної безпеки України, забезпечення якої є однією з найважливіших функцій держави. Вона належить до числа національних пріорити-

тетів та є гарантією незалежності країни, умовою стабільності та розвитку людини і суспільства. Аналізуючи наукову літературу, можна виділити окремі напрямки визначення економічної безпеки (див. табл.).

Таблиця

Напрямки визначення економічної безпеки

Напрямки	Прихильники	Суть	Переваги	Недоліки
Ресурсно-функціональний	Є. Олейніков [11], С. Покропивний [9]	забезпечення економічної безпеки пов'язують із високим ступенем ефективності використання корпоративних ресурсів	комплексне всестороннє дослідження, яке передбачає здійснення аналітичної оцінки усіх функціональних сфер, зовнішнього і внутрішнього середовища, розроблення механізмів забезпечення максимально високого рівня безпеки підприємства загалом	поняття економічної безпеки майже ототожнюється із забезпеченням ефективності функціонування підприємства, а сам процес ідентифікації загроз є надто трудомістким
Захист від загроз (внутрішніх і зовнішніх) та негативного впливу зовнішнього середовища	Л. Бендіков [12], О. Ковальов [10], Т. Сухорукова [10] та ін.	як стан захищеності діяльності підприємства від негативного впливу зовнішнього оточення, а також здатність своєчасно усунути різноманітні загрози або пристосуватися до існуючих умов, які негативно не відбиваються на його діяльності	концентрація уваги на захисті від загроз як таких, що знижують рівень безпеки	вужьке трактування економічної безпеки, коли поза увагою залишається необхідність захисту і реалізації інтересів, забезпечення сталого розвитку та виконання місії

Захист та реалізація ключових інтересів	О. Ареф'єва [13], Т. Кузьменко [13], А. Соснін [14], П. Пригунов [14], Б. Торяніков [15], А. Красковський [15], А. Могильний [16], Г. Козаченко [17] та ін.	суть цього підходу полягає у гармонізації життєво важливих інтересів підприємства та інших суб'єктів зовнішнього середовища, їх захист від внутрішніх і зовнішніх джерел небезпеки	спрямування економічної безпеки на адаптацію підприємства до умов функціонування	складність визначення та формування пріоритетних інтересів, їх кількісної оцінки
Стан, що задовільняє керівництво	В. Саллі [18], Т. Тимофєєв [19], Л. Наумова [19]	стан, що визначається керівництвом і власниками підприємства як задовільний; проявляється у досягненні певного рівня виробництва та бажаного рівня економічних показників	враховує особливості окремого підприємства, специфіку його діяльності, його місію та інші важливі фактори	можуть бути невірно сформувані плани та стратегії розвитку суб'єкта господарювання, що може привести підприємство та його керівництво до неправильних дій або неадекватної реакції на запобігання тих чи інших загроз та ризиків
За стратегічним потенціалом	Т. Соколенко [20]	стан, при якому стратегічний потенціал підприємства знаходиться поблизу границь адаптивності, а загроза втрати економічної безпеки наростає в міру наближення ступеня адаптивності стратегічного потенціалу до граничної зони	спрямування економічної безпеки на адаптацію підприємства до умов функціонування в межах граничних норм	складність визначення ступеня адаптивності стратегічного потенціалу до граничної зони, його кількісної оцінки

Спрямова- ність на забезпе- чення стійкості та розвит- ку підпри- ємства	Р. Федоренко [21], Г. Клей- нер, В. Тамбо- вцев, Р. Кача- лов [22], В. Забродский, Н. Капустін [23] та ін.	забезпечення рівноваги, стійкості та можливості розвитку під- приємства як системи в умовах внут- рішніх і зовні- шніх загроз є пріоритетним для економіч- ної безпеки підприємства	визначення основних умов існування підприємства, необхідність дотримання певних пара- метрів	лише часткове розкриття сутності еко- номічної без- пеки через її ототоження із стійкістю
Конкурент- ний	В. Белокуров [24], С. Мочерний [25]	економічна безпека під- приємства розглядається з позиції наяв- ності та необ- хідності забез- печення кон- курентних переваг під- приємства	визначення економічної безпеки з по- зицій забезпе- чення наявно- сті конкурент- них переваг	ототоження конкурентосп- роможності та безпеки
Комплек- сний	С. Ляшенко [26], О. Грунін [27], К. Боумен [28], Є. Радзіна [29],	посуднує одно- часно кілька ключових позицій	намагання приділити увагу більшій кількості важ- ливих аспектів економічної безпеки під- приємства	серед дослі- джуваних трактувань відсутнє те, що повною мірою всесторонньо та лаконічно характеризує суть досліджу- ваного понят- тя; основна увага зосере- джена на ком- плексі заходів та сукупності певних чинни- ків, що не враховує необхідність запобігання внутрішнім та зовнішнім загрозам підприємства

Беручи за основу виділені пріоритети та усуваючи визначені вище недоліки й суперечності, на нашу думку, *економічна безпека підприємства* – це стан найефективнішого використання підприємством (товариством, компанією) його ресурсів для стабільного функціонування в ринкових умовах та здатність протистояти впливу небезпечних факторів зовнішнього і внутрішнього середовища з метою забезпечення ефективних взаємин суб'єктів господарювання як на території України, так і за її межами, усунення перешкод у реалізації життєво важливих інтересів та забезпеченні сталого розвитку.

Для того, щоб успішно працювати в умовах ринкової конкуренції та реалізовувати значні фінансово-промислові проекти, підприємствам уже недостатньо функціонування в межах окремих розрізаних господарських товариств, і тому вони прагнуть об'єднуватись у групи за галузевим, територіальним чи іншим принципом. Такі об'єднання підприємств у цивільному праві називають господарськими об'єднаннями. Останні мають свої специфічні ознаки, які відрізняють їх від господарських товариств. Чинне законодавство України виділяє чотири основних види об'єднань підприємств, до яких належать: асоціації, корпорації, консорціуми і концерни.

Вітчизняні компанії прагнуть об'єднувати свої ресурси для підвищення конкурентоспроможності. Але, як показує міжнародний досвід, об'єднання і укрупнення може мати і негативні наслідки. В зв'язку з цим, для власників вітчизняних корпорацій виникає проблема розроблення такої системи управління економічною безпекою, яка буде організаційно-економічною базою забезпечення її стійкості та безпечного розвитку.

Специфіка діяльності корпорацій полягає в об'єднанні зусиль різних осіб – для об'єднання фінансових ресурсів акціонерів (формування капіталу); керівників – для вирішення проблем управління; персоналу – для виконання поточних завдань тощо. Тобто, діяльність корпорації досить різноманітна, вона включає фінансовий та виробничий потоки, різні міжпотоківі напрями діяльності. Окрім цього, в корпорації можна виділити різні рівні управління: корпоративний, рівень бізнес-процесів, рівень окремого учасника корпорації. Усе це вимагає застосування різних методів управління, що зважають на вказану специфіку діяльності корпорації.

З кожним роком методи захисту корпорацій усе більше удосконалюються (вводяться нові структурні підрозділи, системи протидії і захисту) і нині досягли високого рівня розвитку. Найтиповішою є сис-

тема безпеки, що складається із служб охорони, економічної, інформаційної, інженерно-технічної та кадрової безпеки. Тому цілком погоджуємося з І. Бородіним, що кожен з перерахованих напрямів має свою ідеологію і своїх ідеологів. Це призводить до того, що прихильники кожного з них прагнуть довести, що саме їх напрям є найважливішим у забезпеченні корпоративної безпеки, формально визнаючи при цьому необхідність комплексного підходу [30]. За умов повної економічної самостійності, суб'єкти підприємницької діяльності самі визначають вжиття комплексних заходів, спрямованих на забезпечення безпеки власного бізнесу і створення в корпорації комплексної системи безпеки.

В основі розробки комплексної системи забезпечення безпеки корпорації повинна лежати визначена концепція, бачення її структури тощо. При цьому необхідно виходити з розуміння таких методичних положень, що кожна корпорація є системою, котра включає різні, пов'язані між собою, складові елементи, якісні риси якої не властиві її частинам й компонентам; система безпеки корпорації не може бути однаковою для різних підприємств, компаній чи організацій; система безпеки окремої корпорації є відносно самостійною й відособленою стосовно аналогічних систем безпеки інших суб'єктів підприємницької діяльності. У той час, якщо виходити, наприклад, з адміністративно-територіального поділу, система безпеки окремої корпорації є складовим елементом системи економічної безпеки міста, області, регіону, держави; система безпеки корпорації може бути тільки комплексною. Її забезпечення тісно пов'язане з рівнем забезпечення науково-технічної, кадрової, екологічної, інформаційної, фізичної безпеки та інших. Ефективне забезпечення безпеки корпорації можливе за умов, коли вибір та застосування сил, засобів та охоронних заходів здійснюється на основі детально продуманої концепції, котре визначає як стратегію, так і тактику.

Комплексна система економічної безпеки підприємництва – це комплекс взаємопов'язаних заходів організаційно-правового характеру, що здійснюються спеціальними органами, службами, підрозділами суб'єкта господарювання, спрямованих на захист життєво важливих інтересів особистості, підприємства і держави від протиправних дій з боку реальних або потенційних фізичних чи юридичних осіб, що можуть призвести до істотних економічних втрат та забезпечення сталого росту підприємства у майбутньому [31, с. 73]. Під корпоративною безпекою розуміється такий стан системи (фірми, організації, корпорації),

при якому вірогідність актуалізації небезпеки, що міститься в чинниках загрози, мінімізована. Ця обставина означає, що в кожен конкретний момент часу корпоративна безпека визначається деякою чисельною величиною, що знаходиться в інтервалі $0 \div 1$. У свою чергу, ця величина похідна від поточного стану площини загроз та ефективності функціонування системи корпоративної безпеки.

Схему комплексної системи безпеки корпорації (рис.) розроблено на основі принципової схеми корпоративної безпеки, запропонованої І. Бородінім [30].

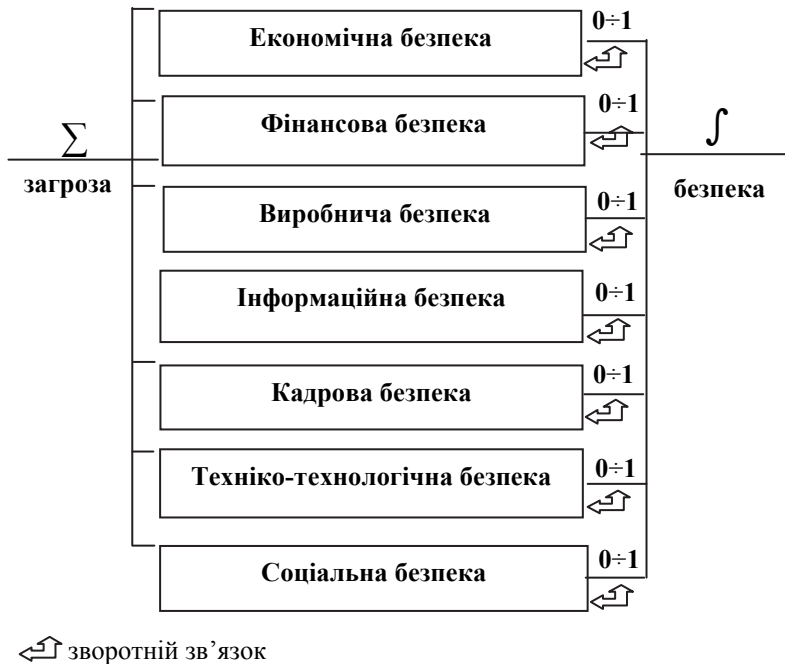

Рис. Схеми комплексної системи безпеки корпорації

Сумарна загроза, диференційовано впливаючи на об'єкти захисту, може представляти реальну небезпеку для рівня економічної, фінансової, виробничої, техніко-технологічної, кадрової, інформаційної або соціальної безпеки. Відповідні підсистеми корпоративної безпеки повинні ефективно протидіяти тим складовим сумарної загрози, на боротьбу з якими вони орієнтовані. В результаті спільної діяльності

цих підструктур досягається інтегральна корпоративна безпека як деяка системна якість. Інтегральний ефект досягається за рахунок того, що окремі підсистеми при вирішенні своїх специфічних завдань допомагають одна одній.

Корпоративне управління – це система відносин між акціонерами, органами управління корпорації, її менеджерами, а також іншими зацікавленими особами (працівниками, постачальниками, споживачами, кредиторам, державними та місцевими органами влади, громадськістю тощо) задля забезпечення ефективної діяльності акціонерного товариства, інтересів власників та інших зацікавлених осіб. Рівень корпоративного управління є одним з ключових факторів, що обумовлює інвестиційний клімат у країні, впливає на ефективність діяльності товариств, визначає ступінь захищеності прав інвесторів та врахування інтересів інших зацікавлених осіб.

Можна виділити наступні проблеми та особливості управління корпораціями в Україні: недосконалість законодавства, що призводить до чисельних порушень прав інвесторів і гальмує інвестиційні процеси; невиконання законів або неможливість захисту законних прав членами корпорацій; хаотична реалізація вітчизняними корпораціями методів та процедур корпоративного управління; відсутність прозорості діяльності товариств, недостатня координація дій органів державного управління у сфері регулювання корпоративних відносин, неефективність управління державними корпоративними правами; недосконалість елементів фінансового механізму регулювання та управління корпораціями; протекціоністсько-ненормативний процес перебігу акціонерних капіталів; недостатній рівень корпоративної культури; невідповідність теперішньої практики корпоративного управління загальноприйнятим принципам та неготовність діючих товариств до їх опанування, що призводять до непрофесійних схем управління товариствами.

Висновок. Для покращення управління корпораціями можна запропонувати наступні шляхи та засоби: удосконалення системи захисту прав і законних інтересів акціонерів та забезпечення їх рівноправності; регулярне щоквартальне звітування перед акціонерами про фінансову діяльність товариства; закріплення на законодавчому рівні пропорційного представництва акціонерів у спостережній раді; удосконалення системи розкриття інформації та забезпечення прозорості діяльності товариств; наявність у спостережній раді певної кількості незалежних директорів; введення нового фінансового інстру-

менту на зразок деривативу під назвою «права на акції», який би давав право на участь у вторинній емісії акцій і в торгах на фондовому ринку; розмежування повноважень між органами управління товариства; урахування законних інтересів зацікавлених осіб; публічне визнання акціонерних товариств, які впроваджують найкращу практику корпоративного управління формування та розвиток культури корпоративного управління.

Однак, є низка проблемних питань, пов'язаних з корпоративними конфліктами, що справляють негативний вплив не лише на діяльність корпорацій, а й на ефективність роботи інституційних інвесторів, що виражають інтереси своїх вкладників; з отриманням інсайдерської ренти, що не є специфічно українським явищем, а обумовлена самою специфікою відмінності інтересів власників та менеджменту, а також можливістю менеджерів отримувати дохід від контролю над фінансовими потоками тощо.

1. Господарський кодекс 1798-12, остання редакція від 13.11.2011 на підставі 3932-17 // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 6. – Ст. 56. – Сайт ВРУ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1798-12>

2. Про підприємництво: Закон України. – 698-12, остання редакція від 19.06.2009 на підставі 1391-17. – Сайт ВРУ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=698-12>

3. Про господарські товариства: Закон України 19 вересня 1991 р. – 1576-12, поточна редакція від 27.08.2011 на підставі 3262-17 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 49. – Ст. 682. – Сайт ВРУ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1576-12>

4. Кавун С.В. Концептуальная модель системы экономической безопасности предприятия / С.В. Кавун // Экономика розвитку. – 2007. – № 3. – С. 97–101.

5. Колтунов И. Корпоративное управление: новая идеология / Игорь Колтунов // Деловая неделя. Журнал для бизнесменов. – 2011. – № 11. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://koltunov-nn.ru/modules/pages/main/publications/poryadok.html>

6. Бусыгина И.С. Корпоративная безопасность как акмеологическое основание продуктивной жизнедеятельности организации / И.С. Бусыгина // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.famous-scientists.ru/list/4826>

7. Скомаровский Д. Управление рисками внутренней безопасности в крупных компаниях / Дмитрий Скомаровский. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.compress.ru/article.aspx?id=17494&iid=810>

8. Кавун С.В. Методика построения политики безопасности организации / С.В. Кавун, Г.В. Шубина // Бизнес Информ. – 2005. – № 1–2. – С. 96–102.
9. Економіка підприємства: підручник / за ред. С.Ф. Покропивного. – Вид. 2-е, перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2001. – 528 с.
10. Ковалев Д. Экономическая безопасность предприятия / Д. Ковалев, Т. Сухорукова // Экономика Украины. – 1998. – № 10. – С. 48–52.
11. Олейников Е.А. Основы экономической безопасности. Государство, регион, предприятие, личность / Е.А. Олейников. – М.: Интел-Синтез, 1997. – 288 с.
12. Бендиков М. Экономическая безопасность наукоемких производств / М. Бендиков, Е. Хрусталева // Вопросы экономики. – 1999. – № 9. – С. 9.
13. Ареф'єва О.В. Планування економічної безпеки підприємств / О.В. Ареф'єва, Т.Б. Кузьменко. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2005. – 170 с.
14. Соснин А.С. Менеджмент безопасности предпринимательства: учеб. пособие / А.С. Соснин, П.Я. Прыгунов. – К.: Изд-во Европ. ун-та, 2002. – 357 с.
15. Экономическая безопасность предпринимательской деятельности: методическое пособие для предпринимателя / сост.: Б.Н. Торяников, А.П. Красковский. – СПб.: ЗАО «Информационное агентство «Кредит реформа-Санкт-Петербург», 2000. – 160 с.
16. Могильный А.И. Основы безопасности бизнесу / А.И. Могильный, В.Н. Бесчасный, Ю.О. Винокуров. – Донецьк, 2000. – 351 с.
17. Козаченко Г.В. Экономическая безопасность: сущность и механизмы обеспечения: монография / Г.В. Козаченко, В.П. Пономарев, О.М. Ляшенко. – К.: Лібра, 2003. – 280 с.
18. Салли В.И. К созданию системы оценки состояния угольных шахт / В.И. Салли, С.В. Салли // Уголь Украины. – 2009. – № 6. – С. 35–38.
19. Тимофеев Т.В. Экономическая безопасность и управление риском предприятий / Т.В. Тимофеев, Л.Г. Наумова. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://btbcons.ru/articles/?art_id=6.
20. Соколенко Т.М. Економічна безпека підприємства в умовах транзитивної економіки / Т.М. Соколенко // Сучасна наука ХХІ століття: збірка міжнародна наук.-практ. інтернет-конф.: матеріали конф. – К., 2011.
21. Федоренко Р.М. Система управління ресурсами як основа забезпечення економічної безпеки / Р.М. Федоренко // Недержавна система безпеки підприємництва як суб'єкт національної безпеки України: збірник матеріалів науково-практичної конференції (Київ, 16–17 травня 2001 р.) / редкол.: І.І. Тимошенко (голова) та ін. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2003. – С. 224–229.
22. Предприятие в нестабильной экономической среде: риски, стратегии, безопасность / Г.Б. Клейнер, В.Л. Тамбовцев, Р.М. Качалов; под общ. ред. С.А. Панова. – М.: Экономика, 1997. – 288 с.
23. Забродский В. Теоретические основы оценки экономической безопасности отрасли и фирмы / В. Забродский, Н. Капустин // Бизнес-информ. – 1999. – № 15–16. – С. 35–37.
24. Белокуров В.В. Структура функциональных составляющих экономической безопасности предприятия / В.В. Белокуров. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.safetyfactor.ru>

25. Економічна енциклопедія. Т. 1: А (абандон) – К (концентрація виробництва) / відп. ред. С.В. Мочерний. – К.; Тернопіль: Академія: Академія народного господарства, 2000. – 863 с.

26. Ильяшенко С.Н. Составляющие экономической безопасности предприятия и подходы к их оценке / С.Н. Ильяшенко // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 3. – С. 12–19.

27. Грунин О.А. Экономическая безопасность организаций: учеб. пособие / О.А. Грунин, С.О. Грунин. – СПб., 2002. – 256 с.

28. Боумен К. Основы стратегического менеджмента / К. Боумен; пер. с англ. – М.: Банки и биржи; ЮНИТИ, 1997. – 175 с.

29. Раздина Е.В. Экономическая безопасность (сущность и тенденции развития): дис. ... канд. экон. наук: спец. 08.00.01 / Е.В. Раздина. – М., 1998. – 164 с.

30. Бородин І. Сучасна концепція управління корпоративною безпекою / І. Бородин // МОО «Аудитори корпоративної безпеки». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.aferizm.ru/bb/bb_koncept bez.htm

31. Камлик М.І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект: навч. посібник / М.І. Камлик. – К.: Атіка, 2005. – 432 с.

УДК 005.934

У.В. Андрейчук

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ

Досліджуються основні положення економічної безпеки підприємства у контексті національної безпеки України. Запропоновано механізм управління економічною безпекою підприємств, визначено основні підходи щодо його ефективного впровадження у практику.

Ключові слова: національна безпека, економічна безпека України, механізм управління економічною безпекою підприємства, стратегія економічної безпеки підприємства.

Исследуются основные положения экономической безопасности предприятия в контексте национальной безопасности Украины. Предложен механизм управления экономической безопасностью предприятий, определены основные подходы его эффективного внедрения в практику.

Ключевые слова: национальная безопасность, экономическая безопасность Украины, механизм управления экономической безопасностью предприятия, стратегия экономической безопасности предприятия.